

Universitas Matthiae Belii

**ERUDITIO
MORES
FUTURUM**

Ročník 16

marec – apríl 2010

Číslo 4

Slávnostné odovzdanie dekrétu o začlenení Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici medzi univerzitné vysoké školy

Dňa 12. marca 2010 sa v aule Beliana uskutočnil slávnostný akt odovzdania dekrétu o začlenení Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici medzi univerzitné vysoké školy. Dekrét odovzdal podpredseda vlády a minister školstva SR Ján Mikoš rektorky Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici Beate Kosovej za účasti akademických funkcionárov UMB, študentov, zamestnancov, pozvaných hostí a priaznivcov UMB.

Vystúpenie rektorky pri príležitosti začlenenia UMB medzi univerzitné vysoké školy

Vážený pán podpredseda vlády a minister školstva, vážení hostia a priatelia univerzity, milí kolegovia a študenti.

Ako mnohí dnes v tejto sále, pociťujem aj ja zvláštne zadosťučinenie. Na jednej strane radosť, pociť úspechu po dlhom snažení, po ťažkých rozhodnutiach a nepopulárnych krokoch, ale aj potešenie nad uznaním a ocenením našej práce. Na druhej strane ťarchu novo a inak vnímanej zodpovednosti, pretože k oficiálne potvrdenej univerzite sa vzťahujú aj vyššie očakávania študentov a verejnosti, vyššie etické nároky, väčšie obavy, aby nikto svojím konaním toto meno neznevážil. Čo však najviac vnímam, je zážitok akejsi spriaznenosti, súdržnosti a ľudskej veľkosti, keď v mene toho, čo bolo nevyhnutné, sme sa snáď najviac v našej doterajšej histórii dokázali vzdať osobných, či partikulárnych záujmov v prospech univerzitného celku a integrovať svoje sily, čo nemá obdobu na slovenských vysokých školách. A to je lepším predpokladom pre skutočnú univerzitnú budúcnosť ako splnenie akéhokoľvek kritéria, pretože povedané slovami filozofa Jaspersa, „*univerzita závisí na stave ducha všetkých jej členov, ako profesorov tak aj študentov*“ (Jaspers, 1993, s. 44).

Napriek tomu, že pracujeme na škole, ktorá sa už osemmásty rok nazýva univerzitou, dovoľm si tvrdiť, že skutočný význam tohto pojmu ani nedoceňujeme. A nemôžeme sa tomu čudovať, veď sme vznikli v pravom slova zmysle z dvoch neuniverzitných vysokých škôl a k univerzite v jej pravej podobe stále rastieme.

V celom historickom priereze, od dôb Platóna, Erasma Rotterdamského či Humboldta bola podstata univerzity chápaná podľa povahy myslenia, ktoré sa na nej pestuje a práve preto nebola určená všetkým. Stelesňuje miesto, kde sa najrôznejšími spôsobmi rozvíja veda, vnímaná vo svojej nekonečnosti a kde sa hľadá pravda, pochopená vo svojej nedosažiteľnosti len ako dočasný zlomok celostného univerza. Miesto, kde je dôležitejšia cesta ako jej koniec, pretože sa za dôležitejšie považuje rozvíjanie slobodného a autonómneho myslenia, rozvoj ľudského ducha, otvorenosť svetu a všetkému novému, nepretržitý pohyb k seba-prekračovaniu, k presahovaniu starého, k pochybnostiam o tom, čo je apriórne dané. V histórii je práve na tom založená myšlienka spojenia vedy a vyučovania na univerzite, ktoré ju odlišuje od iných typov škôl, práve preto majú na nej učiť učители, ktorých povolaním je veda. Prostredníctvom svojho vlastného bádania učia iných vedeckému premýšľaniu, učia nielen objavovať nové poznatky, ale aj reflektovať ich súvislosti a klásť otázky svojmu vlastnému konaniu. Cieľom je porozumenie svetu, ale aj seba a zmyslu svojho života v ňom.

Z tohto miesta už zaznelo, že „*universitas*“ (z latinského „*unum*“ jedno, „*vertere*“ obracať sa), je celok jednotlivostí, princíp celku (Palouš, 2004, s. 93). Vždy, keď v histórii prišlo k sproblematizovaniu celostnosti vedy, došlo aj ku kríze univerzít a univerzitného vzdelávania, či už po nástupe empirických, analytických orientovaných vied, pod vplyvom totalitných systémov, alebo v súčasnej preferencii techniky nad človekom a ekonomizácie vzdelávania. Obhajcovia idey univerzity ako Humboldt, Fichte, Jaspers, Lobkowitz, Patočka, Palouš a ďalší neustále zdôrazňovali, že životnosť vedy spočíva v jej vzťahu k celku, každá jednotlivá veda sa nemôže rozvíjať inak len reflexiou a prekročením seba samej z iného hľadiska, alebo z hľadiska celku vedeckého poznania vôbec (in Dubský, 1993, s. 77). Zmysel každej vedy nemožno pochopiť inak ako vo vzťahu k celkovému zmyslu sveta a života človeka. Obnova univerzity preto vždy spočívala v obhajobe celku a nie v preferencii jednotlivého typu vied. Aj exaktné prírodné a technické vedy usilujúce o definitívnu objektívnu presne kontrolovanú pravdu, ktorá ale ako empirická môže byť vždy len čiastková, dnes priznávajú slovami Prigogina, že máme k prírode a technike prístup len cez konečné okno, ktorým sú naše subjektívne znalosti a ich subjektívna konštrukcia. Musíme teda vziať do úvahy, že my sami sme súčasťou toho čo vedecky popisujeme (Prigogin, 1993, s. 175) a spoluzodpovední za dôsledky toho, čo vytvárame. Tvrdé preценenie faktografického odborníctva prináša jednostranné chápanie skutočnosti a nebezpečie autoritatívnych spôsobov myslenia. Podľa výzvy profesorov Karlovej univerzity z roku 1993 zažívame krízu legitimacy vedy, pretože vedy, ktoré rezignujú na univerzálne hľadisko, slepo sa špecializujú a vsádzajú na svoj vlastný aplikačný úspech, míňajú svoj najvlastnejší cieľ a strácajú orientáciu vo svete ľudského života. Namiesto aby človeku pomáhali a robili svet lepším, začínajú ho nenápadne zotročovať a ohrozovať (Gaudeamus..., 1993, s. 92).

Od polovice 20. storočia stoja voči sebe dve poňatia univerzity – novodobé chápanie univerzity takpovediac s americkou príchutou ako prípravy na špecializované profesie pre hospodársku a spoločenskú prax, alebo klasické, novohumanistické ako vzdelávania vo vedomom a tvorivom myslení, v rozvíjaní a sprostredkovaní vedeckých poznatkov ako základov povolania a v rozvíjaní ľudských individualít. Obe vnímania sa ešte vyvíjajú až do redukovaných extrémov na inštitúcie čisto profesijné vzdelávacie alebo iba vedeckovýskumné. Skutočná vzdelanosť,

skutočná výchova obsahuje v sebe dva aspekty. Je uvádzaním do sveta, do povahy vecí a javov, ale aj uvádzaním do pravdy vlastného života, jeho zmyslu, do slobody a zodpovednosti. Profesionálna príprava je obvykle prípravou na konkrétne činnosti, ktoré sa v nej vykonávajú. Pre existujúce konkrétne činnosti existujú hotové poznatky, hotový predpis pre ich realizáciu, ktorý si treba osvojiť. To je typické viac pre americký model, alebo pre neuniverzitné vysoké školy. Takáto orientácia môže znamenať aj zúženie výchovy na transmisiu a favorizovanie výkonu. Podľa etika Skolimowského (1996, s. 140 – 141) sme v súčasnosti intoxikovaní nadhodnocovaním činnosti na úkor zmyslu, chceme cudzí návod ako rýchlo konať práve teraz, namiesto pochopenia, prečo máme konať práve týmto spôsobom. Pre budovanie takej zmysluplnosti jedinečného ľudského života, ktorá je v prospech celého ľudského spoločenstva, však žiaden návod neexistuje. Ten sa tvorí v porozumení, vo vzťahoch, v zážitku zmyslu počas procesu objavovania, tvorby a sebaaprekracovania.

A to je cieľ práve klasických univerzít.

Paul Liesmann, ocenený titulom *Vedec roka 2006* za svoju knihu *Teória nevzdelanosti*, považuje súčasnú dobu za najvyššie ohrozenie idey univerzity v histórii vôbec. Podľa neho bolonský proces premení univerzity na odborné vysoké školy, pretože ich pod tlakom hospodárskej sféry a minimalizácie nákladov na vzdelávanie celoplošne núti poskytovať krátke, protovedecké, na prax orientované bakalárske vzdelanie (Liesmann, 2009, s. 75). V krátkom bakalárskom štúdiu je ťažšie možné dospieť ku kritickému mysleniu, získať v ňom vedeckú reputáciu alebo spojiť ho s výskumom. Ako ironiu vníma hodnotenie vedy podľa kvantitatívnych kritérií, kde nie je dôležitá veľkosť myšlienky, ale kde bola uverejnená, nie čo bolo objavené, ale za akú sumu. Spoločenským vedám, ktoré majú chrániť človeka a univerzitné idey, sa tak stalo osudným, že im k mysleniu stačí predovšetkým hlava a že ich výskum nedáva rýchle odpovede na aktuálne problémy ľudstva.

Za zničujúce popretie univerzitných ideí označuje hodnotenie kvality vedy podľa spolufinancovania z externých zdrojov, účelovo vkladáných do priorít a odborov, u ktorých sa v blízkej budúcnosti predpokladá celosvetový trh a zisk, ktorých zmyslom nie je podpora skutočného vedeckého výskumu, ale plánovanie vedy podľa predstáv o výsledných cieľoch (tamtiež, s. 87). Lebo slobodná veda je taká, ktorá je otvorená, a to všetkými smermi, a ktorej výkony nie sú určené iba bezprostrednými cieľmi, či ekonomickými záujmami. A to sú pritom slová bývalej hlavy inštitúcie, ktorá s vedou dlho bojovala, pápeža Jána Pavla II (in Gaudeamus, 1993, s. 92). Čo je dnes najhoršie, zástupy vedcov namiesto pokojného tvorivého premýšľania, didaktickej prípravy a skutočného výskumu obetujú neúmerne veľa času a tvorivých síl rozsiahlej projektovej beletrii, sebaaprezenčnej a zhodnocovacej próze a neplodnej administratíve. Liesmann za tragédiu univerzít považuje, že univerzity, ktoré majú byť centrom vedeckej reflexie všetkého, rezignovali na skutočnú reflexiu seba samých a ešte aj systémy sebariadenia nevyvinuli z vlastnej vedeckej podstaty, ale prevzali zo sektoru manažérskych technológií (Liesmann, 1993, s. 85).

So všetkými spomínanými javmi sa v histórii svojho vývoja vyrovnáva aj naša univerzita a jej dnešné miesto nie je možné pochopiť bez historických súvislostí. Po svojom vzniku bola v roku 1992 postavená do úlohy regionálneho motora kvalifikačnej úrovne obyvateľstva a vládou, ministerstvami i krajskými inštitúciami s dôraznou naliehavosťou žiadaná odstrániť dlhoročné deficity vysokoškolského vzdelania stredoslovenského regiónu.

A hoci mala vtedy za sebou 45-ročný pedagogický a vedecký tradíciu, teda predpoklady pre univerzitného ducha, búrlivý extenzívny rozvoj, budovanie fakúlt, študijných odborov spolu s veľkým návalom pracujúcich študentov, ktorí za socializmu nemohli študovať na vysokej škole, znamenal predsa len sústreďenie na vzdelávanie ako prioritnú spoločenskú požiadavku na úkor rozvoja vedy, teda seba samej ako univerzity. Táto situácia vyvrcholila na prelome storočí, keď sme vynakladali mnoho síl na udržanie zachovania kvality vzdelávania pri ohromnom náraste externého študentstva, ktoré tvorilo väčšinu.

Za posledných desať rokov, t. j. od roku 1999 sme prešli cestu postupného návratu k svojej univerzitnej podstate. Extenzívny rozvoj sa zmenil na intenzívny, prílišnú diverzifikáciu a vnútornú konkurenciu postupne nahradili procesy integrácie a spolupráce. Na prijateľnú úroveň sa znížil počet študentov vo vzťahu k počtu učiteľov, úplne sa obrátil pomer denných

a externých študentov, ktorí dnes tvoria len polovicu, zlepšil sa pomer prvého a vyšších stupňov štúdia, ktoré významne rastú. Optimalizoval sa počet študijných programov voči počtu profesorov a docentov, obrátil sa pomer akreditovaných študijných programov v prospech vyšších stupňov štúdia, ktoré tvoria teraz 60 %. Počet programov aj študentov doktorandského štúdia sa zdvojnásobil. Treba tiež vidieť, že univerzita bola založená v prostredí, kde nebol žiaden iný výskum, ani vývoj a málo veľkých podnikov, ktoré by ho mohli podporiť. Ak ho univerzita chcela mať, musela si ho postupne sama celým budovať vlastným úsilím a v spolupráci s praxou, a to v nedeceňovanom zameraní pre administratívne a kultúrne orientovaný región. Napriek tomu došlo k obrovskému rozvoju domácich a zahraničných vedeckých výskumov a ich výstupov, vyjadrené napr. rastom ročných grantových prostriedkov z 9 v roku 1999 na dnešných 29 miliónov Sk, alebo vydaných knižných publikácií z 90 ročne na 460, čoho výsledkom je aj zdvojnásobenie počtu vedecky kvalifikovaných učiteľov univerzity, skoro stopercentne vychovaných z vlastných radov. Čoraz väčšia časť realizovaných výskumov a ich výstupov je prierezových a nadodborových, čo naznačuje smer k univerzitnému chápaniu celostnosti vedy. Žiaľ, je to práve tá časť vedy, ktorú pravidelne samozvaná rankingová agentúra nedokáže zaradiť do príslušnej kolonky.

Ak zdôrazňujeme kvalitu, potom univerzitnou vizitkou sú schopnosti a úspechy našich študentov a absolventov. Či nemožno minimálne tak medzinárodne, ako publikácie v svetových databázach, hodnotiť medaily na svetových olympiádach alebo univerziádach, medzinárodné ceny speváckeho zboru, pred-

sedníctvo našej študentky v európskej organizácii doktorandov, miesto viceprezidenta v medzinárodnej atlantickej inštitúcii, študenta, ktorý vydal 5 monografií, alebo toho, ktorý zachránil ľudský život? Nie je snáď dôkazom medzinárodného využitia dobrého vysokoškolského vzdelania, ak naši absolventi trénujú spomínaných medailistov, vykonávajú funkcie veľvyslancov, ministrov českej vlády, vytvárajú prezidentský dar pre anglickú kráľovnú alebo riadia veľké firmy v Kanade či vo Francúzsku.

Hoci robíme všetko preto, aby sme naplnili kritériá novodobého modelu univerzity, predsa len sme škola so 4/5-ino-vo prevahou spoločenskovedných a humanitných programov. A preto sme to práve my, ktorí musíme obhajovať klasické humanistické chápanie univerzity, aby svet bol nielen technicky vyspelejší, ale ľudsky lepší, brániť celistvosť človeka a sveta pred nadvládou konzumu, mediálnej manipulácie, pred zdeformovaním osobnosti peniazmi, technikou či cválajúcou dobou. Sme tým typom univerzity, ktorá má byť neustále zdrojom a korektívom ľudských hodnôt.

Aby sme boli hodní onoho „*universitas*“, musíme v budúcnosti konať spôsobom, naplňujúcim všetky aspekty, ktorými sa prejavuje:

1. „*Universitas scientiarum*“ predstavuje celistvosť samotnej vedy, spája pod jednu strechu rôzne odbory, ktoré sa navzájom oplodňujú a kontrolujú (Lobkowitz, 1993, s. 58). Vyžaduje, aby každý náš učiteľ a vedec za podpory a kontroly svojich kolegov neustále prekračoval medze svojho vedného odboru a tým svoju pôvodnú kompetenciu. Nesmie byť iba špecialistom vo svojom odbore, nevediacim, že existujú širšie súvislosti, nemôže sa teda o inom odbore poznania, či paradigmatickom názore vyjadrovať pohrdavo, ukazujúc, že nechápe jeho miesto v rekonštrukcii svojich vlastných teórií. 2. „*Universitas universum*“ predstavuje zreteľ k celku skutočnosti, k celku ľudského bytia, otvorenosť pre celok. Na univerzite, v spoločenstve tých, ktorí sa upísali hľadaniu v najširšom zmysle poznateľnej pravdy, sa musia

zbiehať všetky cesty vedúce k pravde bez toho, aby niektorá bola uprednostňovaná a niektorej kladené prekážky (Jaspers, 1993, s. 45). Vyžaduje od univerzitného vzdelanca, aby každý novoobjavený poznatok zasadzoval do súvislostí k celku, aby neustále reflektoval svoju metodológiu, preskúmaval svoje závery a nevydával svoju pravdu za jedinú výlučnú. 3. „*Universitas scholarum et doctorum*“ predstavuje celok študujúcich a vyučujúcich (Gáliková – Tolnaiová, 2007, s. 212), ktorí stoja v dialógu, spolu pochybujú o dogmách, s odvahou k riziku a otvorenosťou k pravde hľadajú na ceste k seba prekročeniu a k zodpovednosti vlastný postoj k celku bytia. Preto na univerzite nejde o rozdávanie a preskúšavanie definitívneho, uzavretého poznania, iba o pragmatické poučanie, o výchovu hodnotovo neutrálnych špecialistov. Skutočná univerzita dovoľuje a žiada klásť problematické otázky, získať pohyblivého vedeckého ducha, rozvíjať kritické a tvorivé myslenie, vychovávať osobnosti, schopné zasadiť sa o prioritu určitého typu hodnôt. Univerzitný učiteľ, na rozdiel od iných škôl, nemôže odovzdávať iba učebnú látku, napísanú v skriptách, ale spôsoby vedeckého bádania a premýšľania o svete, také výzvy k premenám sveta, aby sa aj ďalej človeku v ňom oplátilo žiť. Univerzitný študent by mal byť prototypom toho, kto si práve takéto spôsoby a hodnoty túži osvojiť. 4. A konečne „*universitas litterarum*“ predstavuje celok vedeckej a mravnej vzdelanosti a integrity osobnosti (Petráň, 1993, s. 103). Univerzitný učiteľ, absolvent a študent nesmú predstavovať len dobre inštruovaných špecialistov, ale intelektuálnu elitu, ktorá sa nehodlá zmieriť s priemernosťou, povrchnosťou, plagiátmi a neetickým konaním. Musia si byť vedomí toho, že či chcú alebo nie, sú pre ostatných vzorom, na seba ukazujú druhým, čo znamená byť múdrom a mravným človekom, demonštrujú pravdy o zmysle hodnotnej ľudskej existencie. A to je snáď naša najväčšia a najnáročnejšia úloha.

Vážení hostia, milí kolegovia a študenti,

dovoľte z tohto miesta poďakovať sa všetkým zamestnancom

univerzity za dlhoročnú a každodennú náročnú prácu, ktorú vykonal v prospech toho, aby sme sa dnes mohli tešiť z tohto hrého titulu, ale osobitne každému, kto sa zriekol osobných záujmov, výhod, pohodlia či stereotypu a prekonal sám seba v prospech všetkých. Do ďalších dní nám všetkým, vrátane študentov želim, aby sa popri dobrom zdraví a osobnom šťastí stali hodnoty univerzitnej myšlienky našim subjektívnym presvedčením a osobným cieľom, o ktorý je hodno sa denne usilovať.

*Ergo, vivat Universitas
Matthiae Belii Bystriciensis!*

Použitá literatúra:

- DUBSKÝ, I. 1993. O ideji university. In: *Obnova ideje univerzity*. Praha: Univerzita Karlova. 1993, s. 71 – 79.
- GÁLIKOVÁ – TOLANIOVÁ, S. *Problém výchovy na začiatku 21. storočia alebo o „obrate k psychagogii“ v súčasnej filozofii výchovy*. Bratislava: IRIS, 2007.
- JASPERS, K. 1993. Dva aspekty univerzitnej reformy. In: *Obnova ideje univerzity*. Praha: Univerzita Karlova. 1993, s. 43 – 56.
- Kolektív autorov. 1993. *Gaudeamus igitur*. In: *Obnova ideje univerzity*. Praha: Univerzita Karlova. 1993, s. 81 – 94.
- LIESMANN, P. K. 2009. *Teorie nevzdělanosti. Omyly společnosti vědení*. Praha: Academia, 2009.
- LOBKOWITZ, M. 1993. Idea univerzity (Pohľadenie na budúce moderného sveta?) In: *Obnova ideje univerzity*. Praha: Univerzita Karlova. 1993, s. 57 – 63.
- PALOUŠ, R. 2004. *Ars docendi*. Praha: Univerzita Karlova 2004.
- PETRAŇ, J. 1993. Vzdelávanie a návraty archatypu univerzitnej ideje. In: *Obnova ideje univerzity*. Praha: Univerzita Karlova. 1993, s. 95 – 103.
- PRIGOGIN, I. 1993. Univerzita v proměnách času. In: *Obnova ideje univerzity*. Praha: Univerzita Karlova. 1993, s. 169 – 179.
- SKOLIMOWSKI, H. J. 1996. Ekologická etika a posvátnosť života. In: *Závod s časem*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, s. 135 – 152.

ZO ŽIVOTA REKTORÁTU

Kolektívna zmluva na rok 2010

Dňa 17. februára 2010 rektorka Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici prof. PhDr. Beata Kosová, CSc. a predsedníčka Rady základných organizácií odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy pri UMB v Banskej Bystrici Mgr. Zuzana Piliarová podpísali *Kolektívnu zmluvu na rok 2010*, ktorá nadobudla platnosť dňa 1. marca 2010. Kolektívna zmluva bola uzavretá v súlade so zákonom NR SR č. 2/1991 Z. z. o kolektívnom vyjednávaní, Zákonníkom práce, zákonom č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme a ostatnými pracovnoprávnymi predpismi v znení ich neskorších predpisov a kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa.

Významné zahraničné návštevy na Rektoráte UMB

Dňa 22. marca 2010 navštívili našu univerzitu predstavitelia Univerzity Kazimíra Veľkého v Bydgošti z Poľska, a to Dr. Maria Dombrowicz, vedúca Katedry cestovného ruchu, Aniela Bekier-Jasińska, vedúca oddelenia pre medzinárodné vzťahy, a Aleksandra Koperska, koordinátorka programu ERASMUS. Zahraničných hostí prijala rektorka UMB prof. PhDr. Beata Kosová, CSc. a prorektor pre vedu a výskum prof. RNDr. Roman Nedela, DrSc. Zástupcovia univerzít rokovali o možnostiach rozšírenia už existujúcej spolupráce.

Podpis zmluvy o spolupráci s NKÚ SR

Dňa 26. marca 2010 rektorka UMB prof. PhDr. Beata Kosová, CSc. a predseda NKÚ SR doc. Ing. Dr. h. c. Ján Jasovský, PhD. podpísali *Zmluvu o spolupráci medzi Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici a Najvyšším kontrolným úradom Slovenskej republiky*.

International village alebo keď sa bavia národy

Keď sa stretnú dobrá vôľa, chuť a ochota, vždy z toho vznikne niečo zaujímavé. Ale čo ak sa k tomu všetkému pridá ešte aj tradícia rozličných kultúr? Nuž potom vznikne skvelá akcia, akou bola aj International village.

prekvapili svojím prístupom. Privítali nás slovenské dievčatá v krojoch spevom a tancom. Pár úvodných slov od hlavných organizátorov Mirky Švábovej a Mirka Hajnoša a večer plný nezabudnuteľných zážitkov začína.

Zástupcovia 10 krajín – Slovinska, Ruska, Turecka, Poľska, Fínska, Španielska, Lotyšska, Francúzska, Rumunska a Bulharska si pripravili prezentácie o svojich krajinách a neboli to len fádne fakty. Slovinský humor nepoznal hraníc, francúzsku lásku k vlasti sprevádzal búrlivý spev hymny i slávnej skladby Edith Piaf *Non je ne regrette rien*, Turkyne a Rusky zaujali svojimi tancami, no tancom za nimi nezaostávali ani Lotyši a Bulhari. Okrem nich sa tohto večera zúčastnili aj študenti z Českej republiky, Belgicka, Nemecka, Iránu, Talianska a Nikaraguy.

Každý chcel ukázať to najlepšie zo svojej kultúry, čo sa aj podarilo. Potom prišli na rad jedlá od výmyslu sveta. Srbská slaninka, ruské pirohy, syry s bylinkami, ryža so syrom – to je len malá ukážka toho všetkého, čo si pripravili. Slovenské „družstvo“ si pripravilo slané korbáčiky, moravské koláčiky a samozrejme nechýbala ani slovenská slivovica.

Len necelé dva mesiace funguje v rámci Univerzity Mateja Bela ESN – Erasmus Student Network – organizácia domácich študentov UMB, ktorej hlavnou úlohou je starať sa o prichádzajúcich študentov na našu univerzitu a pomôcť im aklimatizovať sa v nových podmienkach v rámci programu ERASMUS. Keďže odhodlanie im nechýba, chopili sa starostlivosti o všetkých prichádzajúcich študentov aj v rámci iných programov.

Okrem toho, že vytvorili pre nich perfektný „buddy“ systém, usporadúvajú pre nich rôzne akcie a vikendové výlety, kde sa môžu navzájom lepšie spoznať.

Jeden večer však patril aj nám „spoza stola“, mierne symbolicky vyjadrujúce, že už nie sme študenti, sme tí na druhej strane, no vždy keď máme príležitosť, s radosťou sa k nim opäť priblížime.

International village bol večer plný skvelých zážitkov a chutných jedál. Študenti nás milo

Bolo úžasné sledovať, ako všetci držia spolu, vzájomne sa podporujú a tešia z úspechov tých druhých. Neviem, čo by som z toho večera hodnotila ako to najlepšie, lebo všetko bolo skvelé, toľko pozitívnej energie, žiadne rasové predsudky a nenávisť. Zrazu má človek pocit, že svet je plný lásky a dobra. Eufória toho večera nás dlho hriala pri srdciach a bola pre nás dôkazom, že všetko sa dá, keď sa chce.

Za tieto zážitky sa chcem poďakovať všetkým, ktorí prispeli svojou účasťou a zaželať im ešte veľa nápadov pri naplňaní ich poslania a zahraničným študentom, ktorých po tejto akcii s obľubou nazývam „našími“ študentmi, chcem zaželať, aby sa im u nás páčilo a aby si od nás odniesli veľa pozitívnych dojmov, minimálne takých, aké pripravili oni pre nás.

Mgr. Mária Grígerová
inštitucionálny koordinátor programu Erasmus

ROZHOVORY

Interview s hosťujúcim profesorom UMB Gerhardom Bansem

(Zhodnotenie 10-ročnej spolupráce s Katedrou etiky a aplikovanej etiky)

Katedra etiky a aplikovanej etiky (KETA) Fakulty humanitných vied už desiaty rok svojho pôsobenia ponúka študentom a záujemcom o túto oblasť edukačný, vedecký a výskumný aparát poznatkov v európskom, ale aj celosvetovom kontexte vývoja aplikovanej etiky.

Katedra svojou medzinárodnou pôsobnosťou presahuje oblasť regiónu a vedecky a pedagogicky spolupracuje s renomovanými akademickými a profesionálnymi pracoviskami nielen na Slovensku, ale aj v Poľsku a v Nemecku. Profesor Dr. sc. phil. Gerhard Banse pôsobí ako vedecký pracovník Inštitútu pre technológiu v Karlsruhe a je jedným zo spolupracovníkov a dlhoročným hosťujúcim profesorom UMB na pracovisku KETA.

Položili sme mu niekoľko otázok, ktoré sa dotýkali spoločnej spolupráce.

Pán profesor, ako a kedy ste sa soznámili s KETA a jej členmi?

Veľmi dobre sa pamätám na moje prvé stretnutie s pani Fobelovou a pánom Fobelom v roku 1998. Nebolo to ani na Slovensku ani v Nemecku. Bolo to v Poľsku vo Wisle. Mój priateľ a kolega Andrzej Kiepas zo Sliezskej Univerzity v Katowiciach tam usporadúval konferenciu, na ktorú ma pozval. Druhýkrát sme sa potom stretli vo februári v Prahe z dôvodu organizovania konferencie českými kolegami a mnou pod názvom „Od informačnej po vednú spoločnosť. Demokracia – participácia – odhady dopadov techniky“. Pozval som kolegov, pani Fobelovú a pána Fobela, k účasti a tentoraz sme využili príležitosť konkrétne sa porozprávať o možnostiach spolupráce. Zároveň som bol pozvaný do

Banskej Bystrice, ale trvalo ešte viac ako rok, kým som prvýkrát prišiel do tohto mesta a na katedru. Dnes už obe dôverne poznám. Začiatkom plodnej spolupráce boli týždenný prednáškový cyklus, konzultácie, besedy a samozrejme kultúrny rámec.

Kedy sa teda oficiálne odštartovala kooperácia medzi Vami a KETA?

V novembri roku 2000 sme podpísali zmluvu o spolupráci „*Agreements of Scientific Collaboration*“ medzi vtedajším Výskumným centrom Karlsruhe (dnes už Inštitút pre technológiu), ktorej predmetom bola hlavná podstata etiky vedy a technologického hodnotenia a ktorej pracovný program pozostával z cieľov predložiť bilaterálny projekt „*Nové médiá a kultúra*“ alebo „*Informačné a počítačové technológie a riadenie*“, usporiadať fakultný workshop „*Etika a verejná správa*“, prezentovať etiku vedy a technológií vo výučbe a výskume a vydať publikáciu „*Praktická etika*“.

23. marca toho istého roku som bol prvýkrát vymenovaný za hosťujúceho profesora UMB s priamym pôsobením na KETA. Oficiálnym potvrdením plodnej spolupráce bolo aj udelenie bronzovej medaily UMB v apríli 2005, ktoré si veľmi vážim.

Za desať rokov spolupráce to bolo mnoho činností, stretnutí a práce. Dokážete to celé ešte evidovať?

Isteže! V časovom horizonte od roku 1999 sme spoločne podpísali sedem dohôd, spolupracovali na štyroch projektoch, dosiahli 65 účastí na rôznych konferenciách, workshopoch a zasadnutiach, vytvorili 35 publikácií, spolu vyše 400 dní hosťujúcich pobytov, 115 hodín prednášok na témy etiky vedy, techniky, médií a interdisciplinarity, 4 učebné pomôcky a mohol by som pokračovať členstvom v komisiách, účasťou na diskusiách a pod.

Sú to inšpirujúce a pozitívne vyjadrenia vyžadujúce harmonizáciu a presnú koordináciu cieľov, času, financií, dobrý manažment. Na ceste pri zabezpečovaní týchto podmienok ste sa dozaista stretli aj s prekážkami a istými obmedzeniami.

Áno, takmer každá ľudská činnosť je spojená s prekonávaním prekážok. V prípade vedeckej spolupráce môže ísť o riešenie konfliktu rozdielneho stanovovania cieľov vo vedeckom (transfer vedy, publikácie) alebo kultúrnom (jazyk, zvyky krajín) kontexte, rozdielnych časových horizontov (krátko-, stredne-dlhodobé), rozdielneho financovania (financovanie z vlastných zdrojov, z iných spoločností, organizácií) a formulácie cieľov.

Ako vidíte možnosti budúcej kooperácie s katedrou na spoločných projektoch alebo v rámci lektorských mobility?

Rád by som pokračoval v činnosti rozvoja siete CultMedia, ale možnosť spolupráce vidím tiež v projektoch EÚ „*Parliaments and Civil Society in Technology Assessment*“ a DAAD (Deutscher Akademischer Austausch Dienst) – MŠ SR.

Súčasný trend vedeckej práce ukazuje na interdisciplinaritu a nadnárodnosť. Čo by ste poradili mladým vedeckým pracovníkom a študentom v oblasti spolupráce na projektoch doma i v zahraničí?

Práca na projektoch potrebuje v prvom rade jasný cieľ a spoločný (konceptuálny, metodický, procedurálny...) základ, nie ľahostajnosť. Práca na projektoch potrebuje tiež čas (na prípravu, realizáciu, zhodnotenie, manažment...), nie ilúzie. Medzinárodná práca si vyžaduje senzibilitu a toleranciu, nie nárok na koncepcie a metodické vedenie. Napokon, je nevyhnutná každodenná pravidelnosť a dialóg, nie elitné vedenie. Popri odborných a metodických kompetenciách sú v kooperácii schopnosť pracovať multi-, inter- a transdisciplinárne, ako aj schopnosť inter- alebo multikultúrne komunikovať, nevyhnutné.

Pán profesor, ďakujem Vám za rozhovor a v mene všetkých členov KETA sa Vám tiež chceme poďakovať za Váš čas, ochotu, povzbudzujúce slová a doterajšiu spoluprácu.

otázka y preklad:
Mgr. Edita Kremničianová,
interná doktorandka
KETA FHV UMB

Rozhovor so študentom Dominikom Škubákom, ktorý zachránil život mladému človeku

Kto je Dominik Škubák?

Vek: 23

Štúdium: FHV UMB, KTVŠ, telesná výchova – jednopredmetová

Záľuby: šport, zábava s priateľmi, internet, hudba

Súrodenci: žiadni

Dominik, médiá informovali o Vašom, môžeme to nazvať hrdinskou čine, kde ste mladému futbalistovi zachránili život. Môžete nám priblížiť, čo sa vlastne stalo?

Hráč FK Dukla Martin Válovčan postupoval na brankára s loptou. Keď už bol v „šestnástke“, prišlo k stretu spomenutého hráča a súperovho hráča a brankára. Ten súboj vyzeral už na prvý pohľad veľmi nebezpečne. Pri súboji dostal Maťo ešte aj lakťom do tváre od brankára. V spojitosti s pádom na chrbát prišlo k zapadnutiu jazyka.

Kedy ste si uvedomili, čo sa stalo?

Dá sa povedať že hneď. Už keď som videl, do akého súboja Maťo ide, napadlo mi, že to nemusí dopadnúť dobre. Po súboji ostal bezvládne ležať na zemi, tak som sa rýchlo ponáhľal zistiť, čo mu je. Keď som zistil, že má zapadnutý jazyk, zaklonil som mu hlavu a tým pádom začal dýchať. Na štadióne v Nitre sa nachádzal aj reprezentačný masér A mužstva Slovenska Maroš Drinka, ktorý pomohol pri úplnom vytiahnutí zapadnutého jazyka. Aj týmto by som sa mu chcel poďakovať za pomoc.

Zažili ste už niekedy podobnú situáciu?

Takúto situáciu som zažil ešte v dorasteneckej kategórii, keď v majstrovskom zápase medzi Duklou BB a Vranovom nad Topľou súperovmu hráčovi po hlavičkovom súboji a páde na chrbát tiež zapadol jazyk. Bolo to veľmi nepríjemné a protihráča museli hospitalizovať v bystrickej nemocnici.

Ako ste vedeli, čo máte robiť, ako správne reagovať?

Tým, že som vyštudoval Strednú zdravotnícku školu odbor masér, mal som za sebou hodiny prvej pomoci. Keďže som športovec, zaujímal som sa vtedy, ako by som mohol pomôcť, keby sa nebudaj niečo stalo. A ako sa teraz ukázalo, veľmi sa mi to zišlo. Aj keď najradšej by som bol, keby som už nikdy nemusel riešiť podobnú situáciu.

Stretli ste sa odvtedy s chlapcom, ktorému ste zachránili život?

Samozrejme. Maťo už normálne trénuje a hrá opäť zápasy, takže už sme sa spolu znova stretli. Je v pohode, mal slabý otras mozgu, ale toto zranenie na ňom nezanechalo vážnejšie následky.

Čo presne študujete a prečo práve na UMB?

Na UMB študujem jednopredmetovú telesnú výchovu a momentálne som v 3. ročníku. No keďže som Bystričan, hľadal som si školu v blízkosti domova, lebo sa mi nechcelo cestovať niekde mimo. Na UMB práve otvárali nový odbor učiteľstvo telesnej výchovy – jednopredmetovej. Vtedy to však ešte bolo na Pedagogickej fakulte, ale po jednom roku sme sa museli presťahovať na „humanitku“.

Pomohlo Vám to, že študujete telesnú výchovu pri tejto situácii?

Z doteraz absolvovaných predmetov sa mi zišla pri tejto situácii anatómia, ktorú sme absolvovali v prvom ročníku. V prípade, že by sa takáto situácia niekedy ešte opakovala, pomohli by mi vedomosti z traumatológie, kde preberáme aj prvú pomoc.

Aké boli reakcie okolia na tento Váš hrdinský čin?

Chlapci mi poďakovali, že som im zachránil spoluhráča a dostal som od nich aj pamätnú plaketu za záchranu. Oni boli z toho čo sa stalo dosť šokovaní a nakoniec ani ten zápas, kvôli ktorému sme do Nitry vycestovali, nedohrali.

*PaedDr. Martin Pupiš, PhD.
KTVŠ FHV UMB*

PRÍSPEVKY FAKÚLT

Konferencia Profesia učiteľa preprimárneho a primárneho vzdelávania vo výskumoch a v teórii

V dňoch 15. a 16. októbra 2009 organizovala Pedagogická fakulta UMB pod záštitou dekana prof. PaedDr. Vojtecha Korima, CSc. v priestoroch hotela Dixon v Banskej Bystrici medzinárodnú vedeckú konferenciu s názvom **Profesia učiteľa preprimárneho a primárneho vzdelávania vo výskumoch a v teórii**. Konferencia je jedným z výstupov projektu **APVV-0026-07**, ktorého zodpovednou riešiteľkou je doc. PhDr. Bronislava Kasáčová, CSc. Na riešení projektu sa podieľajú nielen zamestnanci Pedagogickej fakulty UMB, ale aj členovia Katedry primárneho a alternatívneho vzdelávania Pedagogickej fakulty Ostravskej Univerzity v Ostrave a členovia Základu didaktiky z Fakulty pedagogiky a psychológie Univerzity Kazimíra Veľkého v Bydgoszczi.

V slávnostnom prejave na otvorení konferencie dekan PF UMB *prof. PaedDr. Vojtech Korim, CSc.* vyzdvihol aktuálnosť tém konferencie, pretože priamo korešpondujú

Rokovanie v pléne prebiehalo v dopoludňajších hodinách počas dvoch dní. Na konferencii odznelo spolu sedem hlavných referátov a ich stručnou charakteristikou sa v príspevku

zaoberáme. Hlavné referáty na konferencii predniesli *prof. PhDr. Beata Kosová, CSc.*, ktorá sa v referáte s názvom *Univerzitná povaha učiteľskej prípravy a profesionalita alebo víťazstvo zmyslu nad činnosťou* zamerala na tendencie k profesionalizácii a poukázala na antropologický a holistický obrat k celostnej osobnosti učiteľa. Hlavný referát *prof. PhDr. Hany Lukášovej, CSc.* z Pedagogickej fakulty Ostravskej Univerzity v Ostrave bol venovaný analýze výskumov venovaných profesii učiteľa primárneho vzdelávania v Českej

s európskymi, ako aj národnými dokumentmi, ktoré akcentujú trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti. Zároveň vyjadril svoje presvedčenie, že projekt, v rámci ktorého sa konferencia koná, bude úspešným štartom k ďalšej spolupráci, k rozvíjaniu medzinárodných vzťahov medzi PF UMB v Banskej Bystrici a riešiteľskými fakultami: Pedagogickou fakultou Ostravskej univerzity v Ostrave (Česká republika) a Fakultou pedagogiky a psychológie Univerzity Kazimíra Veľkého v Bydgoszczi (Poľsko).

republike. *Prof. PhDr. Hana Lukášová, CSc.* vo svojom príspevku sumarizovala výsledky výskumov učiteľskej profesie realizovaných v rámci Českej asociácie pedagogického výskumu v rokoch 1993 až 2008 a načrtla nové podnety pre pedagogický výskum učiteľskej profesie. *Prof. PhDr. Peter Gavora, CSc.* sa zameriaval na vnímanie svojej profesijnej zdatnosti učiteľmi, ktorú poníma ako učiteľovo chápanie vlastných potencialít, ako dôležitého regulátora jeho konania. Profesijná zdatnosť sa týka dvoch oblastí, ktorými sú hodnotenie vlastných schopností pôsobiť na rozvoj žiaka a jeho posúdenie potencialít vyučovania prekonať menej priaznivé

vonkajšie činitele. Ďalej vo svojom referáte charakterizoval dotazník TES Gibsonovej a Dembu zameraný na meranie učiteľom vnímanej profesijnej zdatnosti. *Prof. Dr hab Ewa Filipiak* sa vo svojom príspevku zamerala na zadefinovanie nových kompetencií učiteľa na preprimárnom a primárnom stupni vzdelávania z pohľadu sociokognitívneho prístupu. *PaedDr. Ivan Pavlov, PhD.* z Metodicko-pedagogického centra v Prešove sa venoval problematike *učiteľskej profesie*

z pohľadu profesijného rozvoja a kontinuálneho vzdelávania. Vedúca katedry elementárnej a predškolskej pedagogiky PF UMB *doc. PaedDr. Alena Doušková, PhD.* vo svojom vystúpení prezentovala ciele, úlohy a výstupy projektov KEGA 3/4166/06 a 3/4165/06 a VEGA 1/450/07, ktoré sa riešili na Katedre elementárnej a predškolskej pedagogiky PF UMB v súlade s optimalizáciou bakalárskeho programu elementárna a predškolská pedagogika. Tri projekty boli zamerané na tvorbu a overovanie koncepcie pedagogickej praxe študentov v súčinnosti so vzdelávaním cvičných učiteľov.

Zodpovedná riešiteľka projektu APVV-0026-07 *doc. PhDr. Bronislava Kasáčová, CSc.* vo svojom referáte *Výskumy učiteľskej profesie – reflexia, perspektívy a výzvy* prezentovala rámcový prehľad výskumov o učiteľovi z pohľadu pedagogických, psychologických a sociologických zameraní výskumov. Objasnila špecifiká profesiografického výskumu učiteľa preprimárneho a primárneho vzdelávania a súvisiaci edukačný zámer vzdelávania zameraného na prípravu učiteľa výskumníka. Svojím referátom nazvanom *Príčiny a dôsledky mobbingu v edukačnom prostredí slovenských škôl* *doc. PhDr. Soňa Kariková, PhD.* uzavrela piatkové plenárne rokovanie. V teoretickej rovine sa zamerala najmä na príčiny vzniku mobbingu a jeho dôsledku na osobnosť učiteľa a prezento-

vala aj výsledky výskumu, ktorý bol zameraný na zistenie výskytu mobbingu v edukačnom prostredí slovenských škôl, jeho konkrétne prejavy, osobnostné charakteristiky učiteľov a atribúty, ktoré sa týkajú ich kvality života.

Na konferencii aktívne vystúpilo 47 účastníkov z Česka, Poľska a Slovenska, ktorí vo svojich príspevkoch sa venovali zaujímavým parciálnym témam učiteľskej profesie preprimárneho a primárneho vzdelávania. Prezentovali nielen teoretické štúdie, ale aj výsledky realizovaných výskumov. Hlavné referáty budú uverejnené v post konferenčnom zborníku.

„Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-0026-07“.

Mgr. Mariana Cabanová, PhD.
Katedra elementárnej
a predškolskej pedagogiky PF UMB

(Ne)Známa Emily Dickinsonová

Dňa 16. marca 2010 sa Fakulta humanitných vied stala dejiskom výsostne podnetnej prednášky. Katedra anglistiky a amerikanistiky pozvala prekladateľa a básnika v jednej osobe Milana Richtera, ktorý na podujatí predstavil svoj najnovší prekladateľský počín – zbierku básní E. Dickinsonovej s názvom *Učili sme sa celú lásku*.

Milan Richter, držiteľ mnohých významných prekladateľských cien, otvoril svoju prednášku v plnej aule základnými informáciami zo života autorky, ktorá strávila veľkú väčšinu svojho života vo svojej izbe v novoanglickom meste Amherst v štáte Massachusetts. Svoju prezentáciu obohatil fotografiami, pričom nezabudol podotknúť, že na obálke už spomínanej zbierky je celkom určite žena menom Emily Dickinsonová, hoci nevieme s určitosťou povedať, či ide naozaj o introvertnú osobnosť, z ktorej pera vzišlo 1 789 básní. Jej uzavretosť sa neprejavila len životnými krokmi v obmedzenom priestore rodného domu, ale tiež nechutou fotografovať sa.

Kto je táto žena, alebo lepšie povedané, kto bola táto výnimočná osobnosť? Milan Richter nám odhalil veľké množstvo faktov z jej korešpondencie ako aj nejednej biografickej publikácie. Predstavil nám mužov jej života, jej tútorov a radcov nielen vo veciach spisovateľských. Je neuveriteľné, že za života autorky vyšlo tlačou len desať básní a jej talent našiel svojich priaznivcov až polstoročie po jej smrti. Nepochybne máme do činenia s originálnou poetkou, ktorá paradoxne nečítala básne svojho slávneho súčasníka, jedného z najväčších básnikov

Ameriky, W. Whitmana – na prednáške sme sa totiž dozvedeli, že ho považovala za nehanebníka. Na pravú lásku nemala šťastie a všetky jej vzťahy zostali na úrovni viac či menej vrúcnjej korešpondencie. Jej meno je opradené aj mnohými klebetami, nie vždy dobroprajnými, no súkromný život Emily Dickinsonovej zostáva v značnej miere otáznikom.

Našťastie sa nám zachovalo obrovské množstvo básní, v ktorých sa čitateľ dozvie viac, než mu dokážu poskytnúť životopisci či fotografi. Ktovie, možno slovenský čitateľ nájde zaľúbenie v poézii aj vďaka zbierke *Učili sme sa celú lásku*, a ak bude mať v živote viac šťastia než Emily Dickinsonová, lásku sa naučí naozaj celú.

Mgr. Martin Kubuš
KAA FHV UMB

Deň plný hudby na Pedagogickej fakulte

Katedra hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty usporiadala 9. 3. 2010 katedrové kolo ŠVOUČ. Prihlásilo sa 47 študentov, ktorí súťažili v piatich sekciách, rozdelených podľa umeleckého zamerania. Ich výkony hodnotila umelecká porota zložená z pedagógov katedry. Predsedníčkou bola vedúca Katedry hudobnej výchovy prof. PhDr. Eva Langsteinová, CSc. Umeleckú tvorivosť našich študentov prišla podporiť aj prodekanka pre pedagogickú činnosť doc. PhDr. Bronislava Kasáčová, CSc., ktorej prítomnosť sa stretla s pozitívnym ohlasom aj zo strany študentov.

Súťažiaci podali výborné umelecké výkony, u mnohých sa kvalita interpretácie spájala s vhodným výberom pomerne náročného repertoáru. Prítomní poslucháči ocenili potleskom mnohé vystúpenia, ktoré v nich vyvolali pocit radosti z prezentovanej hudby. Komplexnosť výkonov opäť potvrdila smerovanie Katedry hudobnej výchovy podporovať tvorivú činnosť študentov a vytvárať priestor pre muzicirovanie.

Vítazi jednotlivých sekcií:

Miroslava Malá (klavír), Michaela Ďurianová (gitara), Magdaléna Kúdelčíková (akordeón), Zuzana Uhriková (spev), vokálne zoskupenie Copalla (komorná hra).

Do fakultného kola ŠVOUČ v sekcií *umenie* postúpili podľa bodového ohodnotenia:

1. miesto – Miroslava Malá (klavír),
2. miesto – Michaela Ďurianová (gitara),
3. miesto – Ľudmila Pavúrová (husle), korepetícia doc. Pavol Tužinský.

*MgA. Jana Škvarková, ArtD.
KHFV PF UMB*

Študentská vedecká a odborná umelecká činnosť na PF UMB v Banskej Bystrici

Dňa 17. marca 2010 sa na Pedagogickej fakulte UMB konalo katedrové kolo ŠVOUČ v sekcií „Behaviorálne vedy“. Zúčastnilo sa ho celkovo 5 študentov z Katedry psychológie a Katedry sociálnej práce PF UMB, ktorá bola zároveň gestorskou katedrou tohto ročníka. Komisia pre hodnotenie študentských prác bola zložená z učiteľov oboch katedrií a pracovala pod vedením predsedníčky komisie doc. PaedDr. Anny Hudecovej, PhD., mim. prof. Členmi komisie boli PhDr. Lenka Vavrinčíková, PhD., PhDr. Marek Stachoň, PhD., PhDr. Zlatka Vašašová, PhD. a Mgr., Ing. Eva Nabělková.

Potešiteľné je, že sa v pléne zúčastnili aj študenti oboch katedrií, ktorí prišli povzbudiť svojich kolegov, ako aj ďalší pedagógovia organizátorských katedrií, vrátane prodekanu PF UMB pre medzi-

národnú spoluprácu a vzťahy s verejnosťou – doc. PaedDr. Petra Juska, PhD. Po odprezentovaní študentských prác a diskusii, komisia vyhodnotila vystúpenie študentov a vyhlásila výsledky.

Na prvom mieste sa umiestnil Patrik Barták (Experimentálna štúdia Bystander efektu) z katedry psychológie, druhé miesto obsadila Lucia Majerčíková (Láska očami vysokoškolských študentov) z katedry psychológie a tretia priečka patrila Rudolfovi Láslopovi (Primárna prevencia užívania drog z pohľadu sociálnej práce) z katedry sociálnej práce. Ocenení študenti postúpili do celofakultného kola, ktoré sa uskutoční 8. 4. 2010. Ich práce sú súčasne nominované do celoslovenského kola ŠVOUČ v odboroch psychológia a sociálna práca, ktoré sa uskutoční

v Nitre. Všetci autori študentských prác boli odmenení cenami v podobe knižných publikácií zabezpečených zúčastnenými katedrami. Účastníkom boli odovzdané aj čestné uznania.

Vyslovujeme presvedčenie, že tento druh aktivizácie študentov bude motiváciou pre ich ďalších kolegov, ktorí budú ochotní v rámci ŠVOUČ riešiť aktuálne problémy, dotýkajúce sa ich študijného zamerania. Táto činnosť je nepopierateľne vhodnou aktivitou skvalitnenia prípravy budúcich odborníkov a poskytuje možnosti reprezentovať PF UMB aj na iných fórach.

PhDr. Katarína Kalamárová, PhD.
KSP PF UMB

Hra na časticových fyzikov už šiestykrát na UMB

Naša univerzita sa 2. marca už šiestykrát zapojila do celosvetovej akcie *International Particle Physics Masterclasses* (Medzinárodné lekcie o časticovej fyzike). Na Katedre fyziky FPV sme privítali 30 stredoškôľakov z 8 škôl Banskobystrického kraja.

Masterclasses vznikli v Anglicku v snahe priblížiť našu prácu verejnosti a predovšetkým žiakom stredných škôl. Myšlienka bola tak úspešná, že sa našli stredoškôľáci, ktorí putovali od jednej univerzity k druhej, len aby sa všade mohli zúčastniť tohto podujatia. Preto sa koordinácie ujala Európska skupina pre popularizáciu časticovej skupiny (European Particle Physics Outreach Group, EPPOG) a Masterclasses sa rozšírili do kontinentálnej Európy. Neskôr sa pridali aj niektoré veľké americké laboratóriá a dokonca aj univerzity z takých krajín ako Brazília a Južná Afrika. V tomto roku participovalo okolo 80 inštitúcií. Z toho bolo 8 slovenských a UMB medzi nimi.

V našom programe boli prednášky o kvantovej fyzike, fyzike mikrosvetu a technológiách, ktoré pri jej skúmaní používame. Nešlo však len o prednášky. Kľúčovou súčasťou bolo praktické cvičenie: účastníci pracovali s dátami skutočne nameranými na veľkom experimente a vyhodnocovali ich tak, aby získali informáciu o vybranom fyzikálnom jave. Merali sme vetviace pomery bozónu Z^0 , produkovaného v elektrónovo-pozitronových anihiláciách. Dáta pochádzali z experimentu DELPHI, ktorý pracoval na urýchľovači LEP v Európskej organizácii pre jadrový výskum (CERN) v Ženeve. Akokoľvek krkolomne to znie, naši účastníci zadanie pochopili a merali úspešne. Ich výsledky boli správne a zhodovali sa s tými, ktoré namerali „veľkí fyzici“. Treba tiež povedať, že to bolo aj vďaka našim študentom učiteľstva fyziky, ktorí boli k dispozícii ako konzultanti pri analyzovaní dát. Vyvrcholením programu bolo videokonferenčné spojenie s fyzikmi v CERNe a ďalšími štyrmi univerzitami, kde v ten

deň analyzovali rovnaké dáta: Kodaň, Marseille, Padua, Turín. Naši účastníci sa ani teraz nestratili a – aj vďaka motivačným cenám – kládli cernským fyzikom zaujímavé otázky.

O tom, ako sa Masterclasses páčilo, svedčia niektoré komentáre, ktoré sme od účastníkov dostali v ankete: „Ľudský prístup prednášajúcich a vysvetlenie po lopate“, „Veľmi sa mi páčilo, že nám baby z UMB pomáhali. Najskôr som myslela, že to bude ťažké, ale potom to šlo ľahko.“ „Páčilo sa mi prepojenie s viacerými školami, videl som, ako to vyzerá na iných školách vo svete a celkovo to zvýšilo výsledný dojem z Masterclasses.“

Masterclasses sú od tohto roku podporované projektom LPP od APVV. UMB je partnerom projektu spolu s Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika a Žilinskou univerzitou.

Mgr. Boris Tomášik, PhD.
KF FPV UMB

Časť tímu Masterclasses po skončení akcie (zľava: Boris Tomášik, Mária Beniačíková, Jana Kollárová, Katarína Krišková, Dominika Bajnoková, Michal Mereš)

Médiá o nás...

Dátum	Periodikum	Príspevok	Obsah
8.2.2010	Webnoviny	Nezákonné školné vyberá polovica verejných škôl	Problematika výberu školného na slovenských vysokých školách. Na súde v minulosti skončila aj Univerzita Mateja Bela v BB.
8.2.2010	www.spravy.pozri.sk	Bujňák: Školné vyberá polovica verejných škôl	
8.2.2010	www.noviny.joj.sk	Školné cez neziskovky a nadácie vyberá polovica verejných škôl	
8.2.2010	Aktuality SK – internetové noviny	Bujňák: Školné cez neziskovky a nadácie vyberá polovica verejných škôl	
16.02.2010	TASR	Jednoznačne pochybila univerzita, študenti budú môcť doštudovať inde	Študenti trnavskej UCM, ktorým Akreditačná komisia stopla študijný program slovenský jazyk, budú môcť doštudovať v pôvodných termínoch na iných VŠ. Pomoc prisľúbila aj UMB, UKF Nitra, PO v Prešove a UK v BA.
20.02.2010	Markíza	Otázniky nad hodnotením univerzít	Porovnanie výsledkov komplexnej akreditácie a agentúry ARRA. UMB sa v procese komplexnej akreditácie dostala medzi 11 univerzít.
23.02.2010	STV 1	Piataci doštudujú v Nitre a v B. Bystrici	Študenti UCM z Trnavy môžu doštudovať na UKF v Nitre a na UMB v BB. Ide o piatakov, ktorým chýba do konca štúdia len letný semester a štátnice a ktorých štúdium ohrozila odňatá akreditácia.
25.02.2010	SME	Rektorka: Hodnotenie ARRA poškodilo Univerzitu Mateja Bela	Reakcia rektorky UMB prof. B. Kosovej na hodnotenie univerzít agentúrou ARRA. Podľa nej agentúra poškodila UMB neobjektívnymi výsledkami, keďže do hodnotenia sa nedostali výsledky vedeckých pracovníkov UMB, ktoré dosiahli počas štyroch rokov.
05.03.2010	SME	Internet na prihlášku nestačí	Na prihlášku cez internet chýba našim univerzitám elektronický podpis. Článok obsahuje tiež vyjadrenie prorektorky M. Vetráčkovej o cene za prihlášky na UMB. V závere článku je porovnanie cien prihlášok na VŠ v rámci SR a ČR.
11.03.2010	SITA	Univerzita Mateja Bela je medzi elitou	UMB je jedenástou vysokou školou, ktorej minister školstva J. Mikolaj odsúhlasil univerzitné postavenie. Dekrét odovzdá minister rektorky UMB v piatok 12. 3. 2010 o 11.00 v aule Beliana na Tajovského ulici v BB.
11.03.2010	Ta 3	J. Mikolaj povýšil na elitu aj Univerzitu Mateja Bela	
11.03.2010	SITA	Mikolaj povýšil na elitu aj Univerzitu Mateja Bela	
12.03.2010	TV JOJ	Univerzita Mateja Bela zostáva univerzitou	UMB sa stala 11. vysokou školou na Slovensku, ktorá je po komplexnej akreditácii začlenená medzi univerzitné VŠ. Dekrét slávnostne odovzdal minister školstva Ján Mikolaj rektorky UMB Beate Kosovej.
12.03.2010	www.24hod.sk	Univerzita Mateja Bela zostáva univerzitou	
12.03.2010	STV 1	Správy – Domáci blok	UMB je od dnešného dňa oficiálne univerzitou. Minister školstva J. Mikolaj odovzdal rektorky dekrét potvrdzujúci jej zaradenie medzi univerzitné VŠ.
13.03.2010	Pravda	Učiteľom univerzity prikázali počúvať Mikolaja	Reakcia dekana FHV na mediálnu kritiku jeho postupu pri zabezpečení účasti na odovzdávaní dekrétu o začlenení UMB medzi univerzitné VŠ.

15.03.2010	TASR	B. BYSTRICA: UMB dostala dekrét o začlenení medzi univerzitné vysoké školy	Dekrét o začlenení banskobystrickej UMB medzi univerzitné VŠ odovzdal v piatok 12. 3. podpredseda vlády SR a minister školstva J. Mikolaj jej rektorky B. Kosovej. Slávnostný akt sa uskutočnil v aule Beliana.
18.03.2010	Pravda	Na paralympiáde padal Slovákom zlatý dážď	Úspech dvojice slovenských reprezentantiek v zjazdovom lyžovaní na Zimnej paralympiáde Vancouver 2010. V článku sa píše nielen o ich úspechoch na paralympiáde, ale aj začiatkoch ich spolupráce.
22.03.2010	Denník šport	Slovensko s jedenástimi medailami	Slovensko sa stalo so ziskom 11 medailí v zjazdovom lyžovaní tretou najúspešnejšou krajinou v tomto športovom odvetví na Paralympiáde Vancouver 2010. Najúspešnejšie boli Henrieta Farkašová s navádzačkou Natáliou Šubrtovou (študentka FPVaMV UMB).
24.03.2010	Rádio Lumen	Lumenáda rubrika Školstvo	Rozhovor s doc. PaedDr. Annou Hudecovou, PhD., mim. prof., a PhDr. Lenkou Vavrinčíkovou, PhD. o katedrovom kole ŠVOUČ na PF UMB.
25.03.2010	www.obce.info.sk	Učiteľov ocenil Mikolaj medailami sv. Gorazda	Minister školstva SR Ján Mikolaj ocenil pedagogických pracovníkov pri príležitosti Dňa učiteľov. Malou a veľkou medailou sv. Gorazda a ďakovným listom ocenil 74 učiteľov. Rektorka UMB Beata Kosová bola ocenená Veľkou medailou sv. Gorazda.
25.03.2010	Aktuality SK – internetové noviny	Mikolaj ocenil učiteľov medailami sv. Gorazda	
25.03.2010	www.pozri.sk	Učiteľov ocenil Mikolaj medailami sv. Gorazda	
25.03.2010	Slovakia Guide	Učiteľov ocenil Mikolaj medailami sv. Gorazda	
25.03.2010	www.plusky.sk	Učiteľov ocenil Mikolaj medailami sv. Gorazda	
25.03.2010	Webnoviny	Učiteľov ocenil Mikolaj medailami sv. Gorazda	

Ing. Marián Lihan, referát marketingovej komunikácie R UMB

NAŠI JUBILANTI

Viaceri zamestnanci univerzity oslávia v období mesiacov **marec – apríl 2010** významné životné jubileum. V mene všetkých zamestnancov, študentov a priateľov univerzity im srdečne blahozeláme a do ďalších rokov prajeme všetko najlepšie, veľa pevného zdravia, šťastia a spokojnosti v osobnom i profesionálnom živote.

Redakčná rada

doc. PhDr. Eudovít Tito, CSc.
prof. Ing. Milota Vetráková, PhD.
Marta Hrčková
doc. PhDr. Libuša Gajdošová, CSc.
Daniela Gavalcová
Ing. Anna Kovalíková, CSc.
Eva Kubišová
Anna Danišová
Anna Beniačová
PhDr. Alexandra Bitušíková, CSc.
PhDr. Alena Vrbánová
Tatiana Kohútová

Blahoželáme!

Dňa 25. marca 2010 udelil podpredseda vlády a minister školstva Slovenskej republiky Ján Mikolaj rektorku Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici prof. PhDr. Beate Kosovej, CSc.

VEĽKÚ MEDAILU SVÄTÉHO GORAZDA

za dlhoročné aktívne úsilie pri tvorbe a vzdelávaní učiteľov materských škôl
a zavedenie vysokoškolského štúdia predškolskej pedagogiky.

DEŇ UČITEĽOV

„Jeden deň s dobrým učiteľom je viac ako tisíc dní usilovného samoštúdia.“

Jan Amos Komenský

Vážení pedagogickí pracovníci Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici,
milé kolegyne, kolegovia,

dovoľte mi, aby som Vám pri príležitosti DŇA UČITEĽOV v mene svojom ako i v mene celého vedenia univerzity srdečne zablahoželala a poprialala Vám veľa zdravia, šťastia a veľa úspechov vo Vašej zodpovednej a ušľachtilej práci vysokoškolského učiteľa.

*Beata Kosová
rektorka*

PRÍSPEVKY ŠTUDENTOV

O slovenskom 17. novembri aj v Bruseli

Udalosti 16. a 17. novembra 1989, ktoré sú v pamätiach súčasnej generácie, tak významné pre Československo, neboli hlavným motívom organizovania konferencie „17. now – international day of students“ v Bruseli. V panelových diskusiách konferencie skôr rezonoval rok 1939, ktorý neslávny udalosťami motivoval medzinárodných študentských aktivistov v Londýne označiť tento deň za Deň študentov. V rámci príhovoru predseda Študentskej rady vysokých škôl SR Matej Hotovčín na medzinárodnom fóre v Bruseli nielen pripomenul udalosti spred 70 rokov, ale poukázal aj na dôležitosť zhromaždení spred 20 rokov a v tej súvislosti prečo je na Slovensku a v Čechách štátnym sviatkom Dňa boja za slobodu a demokraciu.

Konferencie sa zúčastnili činitelia spoločensko-politického významu ako viceprezident Európskeho parlamentu Stavros Lambrinidis, Sjur Bergan, šéf Sekcie pre vzdelávanie a výskum v Rade Európy, Liliana Simionsescu z UNESCO Sekcie vyššieho vzdelávania a Martin Šefčovič, v tom čase na poste komisára pre vzdelávanie, odbornú prípravu, kultúru a mládež, ktorý svojím sviežim príhovorom zažartoval o tom, že aj keď je na Slovensku štátny sviatok, on

rád absolvuje toto pracovné stretnutie v knižnici Solvay v parku pri Európskom parlamente a vtiahal účastníkov do deja udalostí 17. novembra 1989 v Prahe, kde v tom čase pôsobil.

*Matej Hotovčín
predseda ŠRVŠ, FHV UMB*

eGovernment na Slovensku i vo svete

Prvá prednáška v letnom semestri akademického roka 2009/2010 z dielne Efpolitu bola na veľmi aktuálnu tému. *Umenie elektronických služieb – eGovernment* je v súčasnej dobe prioritnou oblasťou v mnohých krajinách, pretože vďaka informačným technológiám môže verejná správa fungovať efektívnejšie, jednoduchšie a transparentnejšie.

Generálna riaditeľka medzinárodného kongresu Itapa Lucia Mušková priniesla študentom Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov nový pohľad na eGovernment. Skôr ako začala prednášať, zistila, akú majú študenti predstavu o tom, čo si pod názvom eGovernment predstaviť a koľko z nich využíva internet vo voľnom čase, alebo pri príprave do školy. Výsledky tohto „prieskumu“ vôbec neboli prekvapujúce – väčšina študentov uviedla, že internet používajú denne pre získavanie prehľadu o tom, čo sa deje vo svete. Potom podala úvodné informácie k problematike. Vysvetlila, v akých oblastiach sa informačné technológie využívajú a aké výhody to so sebou prináša. Ako príklad uviedla databázy jednotlivých úradov, ktoré by si medzi sebou mohli odovzdávať informácie pre rýchlejšie vybavovanie úradných záležitostí.

Často sa v spojitosti s informatizáciou hovorí o eDemokracii. Pani Mušková však upozornila na to, že z hľadiska významu je vhodnejšie hovoriť o eParticipácii, pretože v tom slove je vyjadrená aktívna účasť, pričom v demokracii sa dá hovoriť len o možnosti účasti. Aktívna participácia so sebou prináša aj nové služby, ktoré je možné využívať vďaka informačným technológiám a najmä

iniciatíve vládnucej elity, ktorá to musí považovať za svoju prioritu.

Nielen vlády jednotlivých krajín vynakladajú úsilie na pozdvihnutie eGovernmentu na národnej úrovni, ale tieto tendencie majú aj nadnárodné organizácie ako Európska únia a OECD. Európska únia práve vydala vlastný Akčný plán s cieľmi na obdobie do roku 2015, ktorý motivuje k posilneniu

mobilitu na jednotnom trhu, zlepšeniu služieb občanom a zefektívneniu organizačných procesov. Okrem akčného plánu robí Európska komisia aj prehľadné benchmarkingy, vďaka ktorým je možné zistiť lídra v informatizácii medzi krajinami Európy a preberať modely, ktoré robia verejnú správu efektívnejšou.

Po prednáške nasledovala diskusia, v ktorej študenti ukázali, že daná téma ich zaujala a ich otázky smerovali k problémom, ktoré sú tradične označované za najväčšie otázky eGovernmentu. K otázke bezpečnosti sa pani Mušková vyjadrila veľmi zaujímavým zvratom – pripustila, že citlivé informácie môžu byť zneužitú, ale uviedla príklad Rakúska, kde zaviedli eHealth a po roku odhadli, že vďaka novému zdravotníckemu systému zachránili tisíce ľudí, ktorí by inak zomreli. Je to ako keby sme kvôli hrozbe, že niekoho „kopne“ elektrický prúd zastavili elektrifikáciu. Existuje riziko, ale výsledky môžu priniesť omnoho viac úžitku.

Ďalšia pripomienka bola nasmerovaná na sociálnu oblasť. Zavádzanie informačných technológií považuje mnoho ľudí za nebezpečné z dôvodu možného zvyšovania nezamestnanosti. Administratívni pracovníci môžu byť nahradení, pretože ich prácu bude vykonávať počítač automaticky. To však nemusí nevyhnutne viesť k nárastu nezamestnanosti. Pracovníci môžu namiesto toho vykonávať sofistikovanejšiu činnosť a všetky administratívne procesy sa zefektívnia a zrýchlia, čím sa zníži byrokratické zaťaženie občanov.

Júlia Kňažková

študentka 3. ročníka FPVaMV UMB

Transatlantické strategické fórum – odporúčania k novej Strategickej koncepcii NATO

Študenti FPVaMV UMB, aktívni v rámci Slovenskej atlantickej komisie, sa podieľali na zorganizovaní Transatlantického strategického fóra, ktoré sa uskutočnilo 13. – 14. novembra 2009 v Chateau Béla. Cieľom tohto dvojdného podujatia bolo vytvoriť priestor pre diskusiu a výmenu názorov slovenskej bezpečnostnej komunity na tému novej Strategickej koncepcie NATO, ktorá je v štádiu príprav v Severoatlantickej aliancii. Pre tento účel bolo potrebné rozprúdiť intenzívnu debatu v slovenskej bezpečnostnej komunite na jednotlivé otázky, na ktoré by mala nová Strategická koncepcia odpovedať. Závety z Transatlantického strategického fóra by mali slúžiť ako odporúčania pre Ministerstvo zahraničných vecí SR a Ministerstvo obrany SR pre formulovanie postojov Slovenska v procese prípravy Strategickej koncepcie NATO a môžete ich nájsť na stránke SAC www.ata-sac.org.

Slovenská atlantická komisia a FPVaMV spojili sily pri výchove novej generácie mladých profesionálov v zahraničnej politike

Študenti FPVaMV, angažujúci sa v Slovenskej atlantickej komisii (SAC), na dvojtyždennnej báze spoločne diskutujú pod vedením Mgr. Milana Šuplatu o aktuálnych otázkach medzinárodnej bezpečnosti a zahraničnej politiky. V rámci cyklu *Interný diskusný klub* sa stretávajú vždy 12 – 15 mladých ľudí, členov SAC, aby si popri štúdiu medzinárodných vzťahov a politológie budovali analytické schopnosti a získali prehľad o najdôležitejších otázkach súvisiacich s medzinárodnými vzťahmi. Po prezentácii, ktorú si vždy pripraví vopred stanovený človek na tému, ktorou sa dlhodobo zaoberá (Irán, Rusko, nová Strategická koncepcia NATO, atď.), nasleduje diskusia a komentovanie videí k najnovším udalostiam v medzinárodnej politike za posledné obdobie. Záujem a pravidelná informovanosť týchto mladých ľudí, ako aj ich angažovanosť v mimovládnej sfére, sú dobrým predpokladom pre budovanie novej generácie mladých ľudí, ktorí sa môžu stať lídrami vo svojej oblasti záujmu a multiplikátormi informácií, potrebných pri získavaní prehľadu v zahraničnej politike.

Transatlantické bezpečnostné fórum

Dňa 2. marca 2010 sa v priestoroch Café Scherz na bratislavských Palisádach uskutočnila ďalšia zo série diskusií Transatlantické bezpečnostné fórum pod názvom „Kam dovedie Ukrajinu Janukovyč?“. V uvoľnenej neformálnej atmosfére pred bezmála päťdesiatkou divákov diskutovali Pavol Demeš (riaditeľ GMF U v Bratislave), Alexander Duleba (riaditeľ RC SFPA), Vasil Grivna (generálny riaditeľ Sekcie verejnej diplomacie a služby občanom MZV SR) a Jozef Majchrák (.týždeň). Podujatie organizovali aj študenti FPVaMV UMB angažujúci sa v Slovenskej atlantickej komisii a Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku.

GLOBSEC 2010 Bratislavská bezpečnostná konferencia

Študenti FPVaMV aj tento rok tvoria jadro organizátorov Slovenskej atlantickej komisie a medzinárodnej bezpečnostnej konferencie GLOBSEC v dňoch 19. a 20. apríla v Bratislave. Počas piatich rokov svojej existencie si Bratislavská bezpečnostná konferencia GLOBSEC vybudovala reputáciu najprestížnejšieho fóra pre diskusiu o medzinárodnej bezpečnosti a zahraničnej politike v strednej Európe. Aj tento rok sa na konferencii zúčastnia približne tri stovky predstaviteľov bezpečnostnej komunity zo Slovenska a zahraničia: veľvyslanci, predstavitelia ministerstiev zahraničných vecí a obrany, poslanci, bezpečnostní poradcovia a v neposlednom rade zástupcovia akademickej sféry; očakáva sa tiež účasť niektorých kľúčových lídrov z Európy. Konferencia GLOBSEC 2010 bude venovaná nasledovným témam: operácii ISAF v Afganistane, novej Strategickej koncepcii NATO, dôsledkom globálnej ekonomickej krízy na bezpečnosť, ambíciami EÚ po prijatí Lisabonskej zmluvy a euro-atlantickými perspektívami Bosny a Hercegoviny. V prípade záujmu o ďalšie informácie môžete navštíviť oficiálnu web stránku konferencie www.globsec.org alebo sa stať fanúšikom GLOBSEC Bratislava Security Conference na Facebooku.

Miroslav Mizera, 5. ročník FPVaMV UMB
Slovenská atlantická komisia

Dni frankofónie

Študentská organizácia EFpolit zorganizovala na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov v dňoch 16. – 17. marca 2010 sériu prednášok v rámci osláv medzinárodného dňa frankofónie. Tentoraz nás svojou účasťou poctila delegácia z Francúzskeho veľvyslanectva na Slovensku, v ktorej boli konzul Cédric Peltier, prvý radca Pierre Clouet, Camille Brabenec, Nicolas Filliol a Benjamin Queval. Naše pozvanie tiež prijali J. E. Alain Cools, belgický veľvyslanec na Slovensku a J. E. Florin Vodita, rumunský veľvyslanec na Slovensku.

Zľava: prvý radca Pierre Clouet, prezidentka EFPOLIT Barbora Pikulová, konzul Cédric Peltier

Zľava: Florin Vodita, rumunský veľvyslanec na Slovensku, Martina Pikulová, bývalá vice-prezidentka a členka EFPPOLIT

Náročnej a na prvý pohľad nie veľmi pútavej témy sa vynikajúco zhostil Cédric Peltier. Hovoril o administratívnom usporiadaní Francúzska. Študentom vysvetlil, že francúzske územie sa delí na regióny, departментy a komúny. Pri každom z nich spresnil počet, funkciu, veľkosť, kompetencie a pôvod vzniku. Načrtol tiež aktuálne dianie v jednotlivých administratívnych celkoch a nastolil otázku o ich ďalšom fungovaní. Na neho nadviazal svojou prednáškou Pierre Clouet, ktorý predstavil regióny Hornej a Dolnej Normandie. Prvú časť svojej prednášky zameriaval na bohatú históriu, spomenul Vikingov, bitku o Hastings a panovníka Filipa Augusta. Ďalej oba regióny porovnal a rozobral pre a proti myšlienky o spojení týchto dvoch regiónov do jedného celku.

Nasledujúce dve prednášky sa konali v spoločenskej miestnosti, ale už bez simultánneho prekladu, preto boli určené najmä frankofónnym študentom. Camille Brabenec spolu s Nicolasom Filliolom sa nám snažili priblížiť ostrovný región Francúzska, Korziku. Nevynechali geografické údaje, ani pohnutú históriu ostrova. Po tom, čo bola korzická teroristická organizácia rozpustená, získal tento región najväčšiu autonómiu spomedzi všetkých regiónov Francúzska. Nakoniec predostreli neslávne známy problém „vendety“, čiže odplaty za urážku na cti. Uhlie, Pikardština, priemysel, počasie a kultúra – to boli témy prednášky Benjaminu Quevala, ktorý nám predstavil región Nord-Pas-De-Calais s metropolou Lille. Cez ukážky z filmu „Bienvenue chez les ch’tis“ sa nám snažil priblížiť miestny dialekt, ktorý, ako vysvetlil, je jazykovo veľmi príbuzný spisovnej francúzštine, ale vyvíjal sa paralelne a viac-menej nezávisle. Neopomenul

ani prírodné krásy a kulinárske špeciality.

Druhý deň podujatia sa niesol v duchu členských štátov Organizácie frankofónnych krajín. Ako prvý pred študentov predstúpil belgický veľvyslanec Alain Cool. Po predstavení svojej krajiny vo všeobecnej rovine sa venoval najpálčivejšiemu deleniu krajiny na frankofónnu – flámsku a valónsku časť. Napokon prezradil šalamúnske riešenie spoločnej koexistencie. Zjednodušene vysvetlil, že regióny sú tri, ale komúny len dve, pretože Brusel patrí k tej valónskej. Majú šesť vlád na regionálnej úrovni, ale sedem parlamentov, pretože germanofóni majú svoj vlastný parlament. Aktuálnu situáciu zhrnul konštatovaním, že Belgicko je najfederatívnejšia krajina sveta. Nakoniec prezentoval svoju krajinu čokoládou, pivom, čipkami, umelcami a umeleckými dielami.

Ako posledný, no nie menej významný hosť, pred študentov predstúpil rumunský veľvyslanec Florin Vodita. Najprv v krátkosti predstavil svoju krajinu, potom spomenul početnú slovenskú menšinu, ktorá má svoje zastúpenie aj v rumunskom parlamente. Svoj vzťah k francúzskemu jazyku vyjadril slovami, že v angličtine sa dá obchodovať, ale keď chceme snívať, použijeme francúzštinu. Študenti počas diskusie boli zvedaví na problematiku rómskej menšiny, ktorú máme s Rumunskom spoločnú. Na rad prišla aj otázka výstavby protiraketového štítu v Rumunsku a Bulharsku a nakoniec medzinárodná bezpečnostná politika.

Zuzana Koperová
študentka 2. ročníka FPPaMV UMB

J.E. pán Alain Cools, belgický veľvyslanec na Slovensku

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA INFORMUJE

Jedenásty ročník Týždňa slovenských knižníc bol pre Univerzitnú knižnicu UMB doteraz najúspešnejším!

Zaujímaví hostia a vysoká účasť charakterizovali podujatia zorganizované Univerzitnou knižnicou UMB v rámci jedenásteho ročníka Týždňa slovenských knižníc, ktorý sa uskutočnil od 22. do 26. marca 2010 s už tradičným mottom *Knižnice pre všetkých*.

Týždeň slovenských knižníc otvorila prednáška **PhDr. Kláry Komorovej, PhD.** – *Šľachtické knižnice na území Uhorska 1500 – 1800*. Pútavým spôsobom prezentovala jedinečné knižné zbierky zo 16. a 17. storočia sústredené v sídlach šľachtických rodín, ktoré svedčia o participácii slovenskej knižnej kultúry v kontexte uhorských a rakúskych šľachtických knižníc.

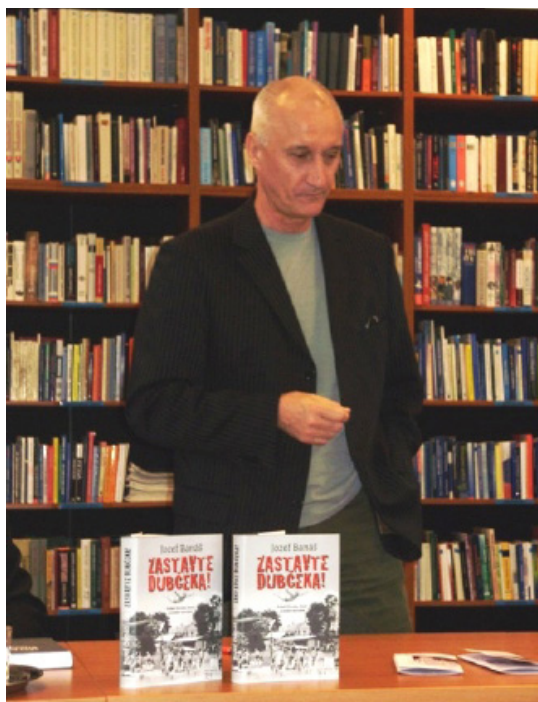

sa nachádzajú aj v knižničnom fonde Univerzitnej knižnice UMB. Toto príjemné stretnutie sa skončilo autogramiádou.

V budove Pedagogickej fakulty UMB uskutočnila Univerzitná knižnica UMB predajnú výstavu najnovších knižných titulov **vydavateľstva Portál**. Výstavu kladne ocenili nielen vyučujúci, ale aj študenti, pre ktorých bola nielen príjemným spostením dňa, ale odniesli si z nej hodnotné publikácie, ktoré využijú pri svojom štúdiu. Ponúkané tituly predovšetkým z oblasti pedagogiky a psychológie oslovili takmer dvesto návštevníkov výstavy. Univerzitná knižnica UMB zakúpila do svojho fondu 238 publikácií na základe požiadaviek z katedier a pracovísk UMB.

Nepochybne zaujímavým podujatím bola prednáška popularizátora vedy **doc. Ing. Miroslava Sanigu, CSc.**, pracovníka Ústavu ekológie lesa Slovenskej akadémie vied, ktorá sa konala vo Vzdelávacom centre Univerzitnej knižnice UMB. Vedec, spisovateľ, milovník veľkofatranskej prírody, úsmevným spôsobom prezentoval svoju „lásku“ k zvieratám, predovšetkým k spevavcom. Výskumu života murárika červenokrídeho, ako aj tetraovej hlucháňa zasvätil celý svoj život. Mimoriadne zaujímavú besedu, popretkávanú nielen odbornými poznatkami z výskumu, ale aj úsmevnými zážitkami z prírody, sprevádzala fotodokumentácia z potuliek prírodou. Miroslav Saniga prítomným opäť preukázal, že prírodu nielen miluje, ale dokáže o nej aj zaujímavo rozprávať a zaznamenávať svoje zážitky do kníh pre deti i dospelých.

Publikáciu **Zastavte Dubčeka!** nám jej autor **Jozef Banáš** prezentoval v Politologickej študovni Univerzitnej knižnice UMB v budove Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov. Publikácia vznikla na základe autentických rozhovorov so synmi pána Dubčeka a jemu najbližších ľudí. Jozef Banáš sa venuje spisovateľskej činnosti od roku 2006 a obdobie od tohto roku nazval najšťastnejším obdobím svojho života. Z jeho spisovateľskej tvorby sú známe aj knihy *Idioti v politike* a *Politicum tremens alebo Čo bolo, bolo!*, ktoré

Predajnú výstavu pod názvom **Zo slovenskej literárnej klenotnice** zorganizovala univerzitná knižnica v spolupráci s Katedrou slovenského jazyka Fakulty humanitných vied a **Vydavateľstvom Matice slovenskej** v priestoroch vestibulu Fakulty prírodných vied a Fakulty humanitných vied UMB. Širokú akademickú obec oslovili tituly o literatúre, kultúre, umení, exilová a krajská literatúra, odborné, náučné i obrazové publikácie. Pútavé čítanie si však mohol nájsť každý návštevník. Takmer všetky ponúkané tituly nájdú čitatelia aj vo fonde Univerzitnej knižnice UMB.

Podujatie **Ako efektívne rešeršovať a vyhľadávať elektronické informácie** prebiehalo v Univerzálnej študovni Univerzitnej knižnice UMB. Cieľom praktických ukážok bolo oboznámiť študentov s elektronickými informačnými zdrojmi, ktoré univerzitná knižnica sprístupňuje, a ktoré im môžu pomôcť pri štúdiu, či výskumnej a tvorivej činnosti. Pracovníčka knižnice študentom na konkrétnych príkladoch demonštrovala spôsob vyhľadávania v elektronických informačných zdrojoch z ich odboru a poskytla im inštrukciú vo vyhľadávaní v databázach a online katalógoch.

V rámci Týždňa slovenských knižníc sa konalo aj slávnostné vyhodnotenie výsledkov súťaže **Staň sa tvorcom nášho loga**, ktorú začiatkom januára vyhlásila Univerzitná knižnica UMB. Logo je jedným zo základných prvkov úspešnej propagácie, a preto nás teší, že odborná komisia zložená zo zástupcov Univerzitnej knižnice a Katedry výtvarnej tvorby a edukácie Pedagogickej fakulty UMB vybrala spomedzi súťažných návrhov víťazný návrh, ktorého autorom je Tamás Bohus, študent Školy úžitkového výtvarníctva Josefa Vydru v Bratislave – odboru úžitková fotografia. Všetky súťažné návrhy loga si môžete pozrieť na výstave, ktorá je do konca

apríla inštalovaná vo vestibule Univerzitnej knižnice na Tajovského 51.

Krajská pobočka Spolku slovenských knihovníkov Banskobystrického kraja, Banskobystrický samosprávny kraj a Krajská knižnica Ľudovíta Štúra vo Zvolene zorganizovali pod záštitou predsedu BBSK **Deň knihovníkov Banskobystrického kraja 2010**. Pamätné listy a finančné ocenenie odovzdal siedmim pracovníkom knižníc a členom Spolku slovenských knihovníkov predseda Banskobystrického samosprávneho kraja Ing. Vladimír Maňka. Ocenenie za dlhoročnú prácu pre slovenské knihovníctvo získala aj riaditeľka Univerzitnej knižnice UMB PhDr. Ľudmila Homolová. Bohatý kultúrny program pre knihovníkov pripravili žiaci a pedagógovia Základnej umeleckej školy vo Zvolene.

Pracovníci Univerzitnej knižnice UMB usporiadali vo vestibule Referátu absenčných výpožičiek UK UMB na Tajovského 40 druhý ročník výstavy s názvom **Knihovníci nielen čítajú... II**. Vystavené predmety sú výsledkom ich kreatívnej tvorby, ktorej sa venujú vo svojom voľnom čase.

V rámci Týždňa slovenských knižníc mali záujemcovia možnosť bezplatnej registrácie a prolongácie preukazu používateľa. Spolu bolo odpustených 42 poplatkov za registráciu a 62 poplatkov za prolongáciu v celkovej výške 237,80 €.

Mgr. Martina Trégerová
Univerzitná knižnica UMB

ŠPORT

„Zimní instruktorský kurs 2010“ alebo „Príroda je
tichý majster – neustále nám nastavuje zrkadlo“

Veľkú výpovednú hodnotu tohto okridleného výroku sme si mali možnosť vyskúšať počas 9 dní na pomedzí česko-poľských hraníc sami, a to doslovne na vlastnej koži. Zimná príroda Rychlebských hôr a okolia Kralického Sněžníku poskytla pri získavaní nových vedomostí a zručností výborné podmienky.

Vymoženosti, ako teplá voda z kohútika, svetlo zapálené stlačením vypínača, ale hlavne vykúrená miestnosť, sme zanechali ďaleko v civilizácii. Výzvou sa nám stal pobyt, táborenie a putovanie zimnou prírodou, zocelovanie tela a duše v tvrdých zimných podmienkach. Človek rád posúva svoje hranice ďalej, preto sme dali našej zóne komfortu počas tohto pobytu značne zabráť. Príbytkami sa nám

na viac ako týždeň stali indiánske tee-pee, vodu sme získavali zo vzdialenejšej studničky po menšom pochode na snežniciach a každodennú hygienu (najmä) najväčším otužilcom zabezpečovala veľká kaďa pri nej, v ktorej voda po niekoľkých minútach zamrzala. Naši inštruktori nám išli vzorom v oblasti otužovania a podľa výroku Nevrlého, že „5 vecí človeku zachová diamantové zdravie – ranný popevok, cesnak, beh, ranné umývanie sa studenou vodou a pevná viera vo svoje diamantové zdravie“, sa každé ráno vrhali do ľadovej vody, aby si svoje diamantové zdravie udržali. Zážitkový kurz v zime má svoje čaro. Nejde však v ňom o klasický survival, teda boj o prežitie, ale najmä o „malebnosť vo všetkom“ – v bývaní, stravovaní a

odovzdávaní poznatkov. Nám tento kurz priniesol poznanie, že pobyt v zimnej prírode má svoj pôvab, ale vyžaduje aj veľkú mieru osobnej zodpovednosti, skúseností a zručností. Cesta zážitkovej pedagogiky má svoje opodstatnenie a budúcnosť a veríme, že čoskoro aj tieto zimné aktivity obohatia ponuku predmetov KTVŠ.

Video z tejto aktivity je na <http://www.youtube.com/watch?v=cR-ORBB5Pfo>

PaedDr. Jaroslav Kompán, PhD.

a Mgr. Martin Babiar

KTVŠ FHV UMB

Ospravedlnenie: V príspevku „O nás, alebo stručné curriculum vitae speváckeho zboru Mladost“ v čísle 3 na s. 7 vypadlo v závere meno spoluautorky príspevku, ako aj autorky niektorých realizovaných fotodokumentov, ktorou je aj PaedDr. Ľubica Nechalová, interná doktorandka KHV PF UP Olomouc. Zároveň vypadlo v poslednej vete, že menovaná bola počas štúdia dlhoročnou úspešnou spolupracovníčkou v oblasti organizácie a zabezpečenia chodu zboru spolu s doc. PaedDr. Mariánom Janekom, PhD. Za vzniknutú chybu sa ospravedľujeme. Redakčná rada

Oznamujeme všetkým, ktorí by chceli prispieť do ďalšieho čísla Spravodajcu UMB, že príspevky môžu posilať elektronickou poštou na adresu simona.stepanovicova@umb.sk. Uzávierka príspevkov do ďalšieho čísla je 21. mája 2010. Redakčná rada

Úver pre vysokoškolákov

– spôsob, ako výhodne financovať náklady počas štúdia

Trend financovania štúdia či iných potrieb vysokoškolákov sa aj na Slovensku radikálne zmenil. Stále viac sa využívajú študentské pôžičky ako najjednoduchší spôsob rýchleho získania finančných prostriedkov s možnosťou ich splácania až po skončení štúdia. Neobávajte sa využiť ponúkanú šancu. Ak peniaze použijete na získanie vzdelania, niet o čom uvažovať. Je to tá najlepšia investícia! Každý, kto úspešne doštuduje, dokáže zarobiť toľko, aby požičané peniaze bez problémov splatil. Prehľad o priebežnom splácaní poskytnutého úveru vám umožnia služby Internetbanking a Telephonebanking.

Slovenská sporiteľňa vám pomôže nielen pri financovaní samotného štúdia, ale aj napríklad pri financovaní nákladov na pobyt alebo kurz doma či v zahraničí, jednoducho slúži na čokoľvek. Výhodný úver ponúkame študentom už od prvého ročníka dennej formy vysokoškolského štúdia i absolventom – interným doktorandom študujúcim v SR alebo v zahraničí.

Úver vysokoškolákom na Čokoľvek počas štúdia na VŠ

Ak si chcete požičať peniaze počas štúdia, požiadajte o bezúčelový úver so zvýhodnenou úrokovou sadzbou, ktorý vám poslúži napríklad na úhradu nákladov za ubytovanie, nákup študijných pomôcok alebo počítača, prípadne Vám umožní vycestovať do zahraničia a pod. V Slovenskej sporiteľni tak môžete získať bez preukázania účelu úver od 1 700 € až do 8 500 €. Úver môžete čerpať aj postupne, kedykoľvek počas štúdia, pričom v období štúdia budete platiť len úroky z vyčerpanej sumy a poplatky a až po skončení štúdia začnete splácať riadne splátky. Splatnosť úveru je až 10 rokov od jeho poskytnutia. Úver stačí zabezpečiť ručiteľom.

Navyše ak následne poukážete príjmy min. za 2 mesiace na svoj bežný účet, ktorý budete aktívne využívať, môžete si uplatniť zníženie úrokovej sadzby úveru.

Ak si potrebujete požičať často, ale iba na krátko

V takom prípade určite oceníte Povolene prečerpanie **pre vysokoškolákov**. Dovolí vám opakovane prečerpať finančné prostriedky na účte až do výšky zmluvne dohodnutého debetu od 350 do 700 €. Aj tento úver ponúkame vysokoškolákom so zvýhodnenou úrokovou sadzbou, pričom platíte len úroky z čerpanej sumy a poskytuje sa bez akýchkoľvek poplatkov. Splácanie je v tomto prípade flexibilné, pretože každá došlá platba na Váš účet Vám znižuje dlžnú sumu.

K zabezpečeniu úveru postačuje ručiteľ.

Ďalšie informácie vám radi poskytneme v ktoromkoľvek obchodnom mieste Slovenskej sporiteľne, na internetovej stránke www.slsp.sk alebo prostredníctvom nepretržitej služby Sporotel 0850 111 888, 0915 111 888 alebo 0910 111 888.